

821.161.2

D57

Василь Добрянський

C 1215586

Ганні Валєвська

Фатальна жінка Наполеона

FOLIO

— Хочу до сина, — раптом знайшла вихід Марія. У будинку княгині Яблоновської її не шукатимуть. — Я так давно його не бачила.

— Їдьте самі, графине, — дозволив чоловік. — Я ще погано почуваюся.

Ліньковський з кучером Якубом хутко запрягли карету. Марися їхала містом на Річкову, виглядаючи з-за шторки. Зелений екіпаж Валевських із гербом Колонна тихо прокотився Пекарською, Цитадельною, об'їхав по колу стрімку колону короля Сигізмунда на площі перед королівським замком, завернув на Ченстоховську і зупинився на розі біля кам'яного будинку з атлантами, що попускали голови, підтримуючи навислі фронтони і лоджії.

Під атлантами нерухомо стояли, прикривши очі дешевими капелюхами, поліційні нишпорки князя Юзефа Понятовського. Зелена карету вони супроводжували від дому на площі Рачинських.

Імператор шукав «імператрицю».

2

Княгиня Ядвіга Яблоновська прийняла невістку з радістю, немов давно чекала. У салон тут же зайшли її доньки Теодора і Кароліна. Жінок узяло нетерпіння. Як там бал? Це правда, що імператор танцював із нею контрданс? Що він сказав? Як виглядав? Як танцював? Як реагувала публіка? Чи не розгубилася вона?.. Газети про це мало написали, кореспондентів туди не пустили. Княгинь розпирало від цікавості. Ядвіга також позирала, чекаючи на розповідь. У душі тамувала образу: ані її, ані доньок зі славних аристократичних родин не запро-

сили, натомість туди потрапила юна вискочка, нехай і дружина рідного брата. Хто у Варшаві знає бідних Лончинських із Кернозі? Тьху — і нема.

Марисю пересмикнуло. Втекла, називається. Вона попросила принести сина. Рудольфік — її спасіння. Як давно вона його не бачила! Здавалося, доторкнеться до милого дитяти і всі її проблеми кудись щезнуть.

Жінки ображено надули губки, чекаючи від неї подробиць. Деякі чутки дуже швидко поширилися Варшавою. Одні підозрювали невістку в легковажній поведінці, інші розповідали про невдалий танець і сірий, невиразний стрій, посміювалися з її незграбних рухів під час танцю, ще хтось натякав, що контрданс з імператором закінчився спальнею у королівському палаці.

Рудольфа не встигли принести. Целіна довго вдягала його, готуючи до зустрічі з матір'ю. В цей час унизу біля парадних дверей зчинився шум. У будинок увірвалася делегація — прем'єр уряду Станіслав Малаховський, його радник полковник Анджей Кова, графині Генрієтта де Вобан і Ельжбета Ціхоцька — на чолі з князем Юзефом Понятовським. Вони просили негайної аудієнції у милосердній графині Марії Колонна-Валевської з роду Лончинських.

Слуги бігли перед ними, не знаючи, як діяти.

Стривожена княгиня Яблоновська наказала пропустити незваних гостей. В її домі назрівав скандал. А вона цього не любила. «Таки й справді щось натворила на балу? — мовчазне запитання помітне було в її очах. Глянула на невістку. — Брат поласився на юне личко, не думаючи про наслідки. І ось вони! Не довелося довго чекати».

Марися посіріла, неначе її піймали за чимось негідним. А вона ж тільки приїхала до свого синочка. Куди сховаєшся?

Хто захистить? Ці люди її ненавидять. Що вона їм зробила? Чому переслідують? За що така кара? Ельжуня теж серед них. Змія, а не подруга.

Князь став біля вікна, заляскав шкіряними рукавичками по долоні. Позолочена шабля хиталася при боці. Він вирушив на зустріч із графінею Валевською у повній амуніції, як у військовий похід. Час грав проти нього. І графиня. Це ж очевидно. Наполеон не ухвалював рішення, поляки непокоїлися. Він, спадкоємець королівського престолу, не мав права бути осторонь.

— З чим пожалували, ваша милосте? — звернулася до нього, як і належить за етикетом, княгиня Яблоновська. У своєму домі вона почувала себе господинею. І жодні княжі привілеї на неї не впливали. — Ми з доньками і невісткою якраз готуємося до зустрічі з Антонієм Колонна-Валевським, сином мого брата. Він вибагливий, довго вдягається, — тихо засміялася. — Ви нам завадили.

— Дорога княгине, справді, наш візит несподіваний, — перестав ляскати рукавичками Юзеф і смикнув вусом, мимовільно показавши, наскільки йому ця розмова неприємна. — Але даруйте нам, справа не жде. Польща в небезпеці. Ми сьогодні не знаємо ані того, що буде завтра, ані до чого нам готуватися.

— Ну... Польща завжди була в небезпеці, — невизначено зронила Ядвіґа і зробила рукою жест, запрошуючи сісти. — Яким чином ми можемо допомогти нашій державі?

— Дуже просто, — зам'явся князь і відвів погляд, вдаючи, що шукає місце, де б сісти. — Велику машину приведено в рух. Вся столиця бажала втілити божественне бажання імператора. Але про це краще розкаже наш прем'єр високоповажний пан Малаховський.

— Я? — смикнувся старий урядовець, і волосся на його голові розпалося на пасма, як зруйноване пташине гніздо. — Атож, я, — погодився, мов жертва, що йшла на страту. — От тільки не знаю, з чого почати.

— А ви почніть із головного, — порадила Яблоновська, нарешті остаточно усвідомивши, що вся ця вистава розігрується з однієї причини. І ця причина — її невістка, яка тимчасом втиснулася у крісло, аби її не бачили. На очах Марисі заблесли сльози. — Негоже, панове, бентежити юну матір, яка прийшла на зустріч із сином. Погляньте на неї, вона зараз заплаче.

— Не заплачу, — раптом відповіла Марія, опанувавши себе. — У мене вистачить сили відстояти своє чесне ім'я.

— Любонько, хто ж у вас відбирає чесне ім'я? — втрутилася мадам де Вобан і всі зрозуміли, що цього разу пташку загнано в клітку. — Навпаки. Ми хочемо прославити ваше ім'я. Минуть десятиліття, може й століття, а поляки згадуватимуть вас, графине, із великою вдячністю. Ви одна сьогодні така.

— Імператор вагається, чи варто йому вести кровопролитні бої за наші креси, — втрутився, не витерпівши, князь Понятовський. Йому хотілося швидше вирішити проблему, та й квит. — У нього безліч інших планів. Що буде з нами, якщо Наполеон припинить виганяти наших ворогів? Ви подумали про це? Мстиві Пруссія і Росія знову відберуть у нас свободу, повернуть злидні, розбій і катування.

На виставі у палаці під мідним дахом він шепотів їй веселі нісенітниці. Тепер іншої заспівав.

— Помилуйте, князю, а я тут при чім? — вигукнула збентежена його високими словами Марія. — Не вірю, що французький імператор кине Польщу напризволяще. Навіщо було подавати нам надію?

— Я щойно з ним говорив, — сказав повагом Понятовський, підкреслюючи важливість своєї персони. — Він засмучений і страждає. Причиною його муки стали ви, дорога графине. Наполеон не чекав від вас такого холодного ставлення. Я б сказав, неадекватного. Невже у вас нема й іскорки чуття? Ви не зволили відповісти на жоден його лист. Це нечувано. Імператор пише, а ви йому не відповідаєте. А чи подумали ви, що заради вас він може стати милостивішим до нашого народу? Якщо перебіг баталій складатиметься не на його користь, він переведе війська на інші території. Поляки залишаться сам на сам з ворогами. Ми не подужаємо їх. У нас мало сил. Захистіть нас, люба графине. Чому ви мовчите, пане прем'єре?

— Ваші аргументи резонні, — з сумною посмішкою промовив Малаховський. — Ваша милосте, я з вами повністю згоден. До речі, позицію уряду ми виклали у спеціальному зверненні до... — він на мить затнувся, добираючи слова, до кого звертається його уряд. — До вельмишановної громадянки графині Марії Колонна-Валевської.

— А чому тільки до мене? Чому заодно й не до графа Анастазія Колонна-Валевського, камергера його королівської величності й мого чоловіка? — різко запитала Марися, все ще не сприймаючи всерйоз розмову, яку вели гості.

Княгиня Яблонівська стрепенулася й важко зітхнула. Потім наказала донькам Теодорі й Кароліні:

— Вийдіть, будь ласка. Ця розмова не для ваших вразливих душ.

— Ми вже давно дорослі, мамо, — засміялася Теодора, яка вдруте розлучилася.

Дочки хотіли залишитися.

— Прошу вас вийти, — наполягла мати.

Княгині презирнулися й неохоче покинули салон. Їх вигнали в найцікавіший момент.

— Милостивий князю, а й справді, — звернулася Ядвіга до Юзефа. — Що б ви сказали графові Анастазію, якби він був тут?

— Те й сказав би, — похмуро відповів Понятовський і знову перевів розмову на Марію. — Графине, на терміновому засіданні кабінету достойні люди вирішили звернутися до вас із закликом не ігнорувати французького імператора. Наша довірена особа, якою ви є, повинна повсякчас перебувати біля його імператорської величності. Сама ваша присутність біля нього принесе йому задоволення. Прошу повірити мені, графине, після вивчення всіх обставин, ми вирішили, що повноправним представником при дворі французького імператора, який нам потрібен, повинна бути жінка. Така гарна, як ви. Це підтвердив нам і його ясновельможність гофмаршал Мішель Дюрок. Щойно мав із ним розмову. Імператор схвалив вашу кандидатуру.

— На жаль, ця висока місія не для мене, — заперечила Марія. — Іншими словами, ви просто вимагаєте, щоб я пішла до чоловіка? До чужого чоловіка?!

— До імператора, графине!

— Але до чоловіка!

— Я звертаюся до вашого патріотизму, — подолав збентеження старий канцлер. — Ми звертаємося... Усі, хто тут є і кого нема. Хто живий і мертвий. Ви повинні піти до цього чоловіка. Вся Польща вимагає цього від вас.

— Ви забули, що я у шлюбі?

— А чи не звучить це дещо дивно у ваших вустах? — гнівно глянув на неї Юзеф Понятовський. — Я знаю... Ми знаємо

Василь Добрянський — відомий український прозаїк, автор понад двох десятків ретророманів і детективів, лауреат багатьох літературних конкурсів. Живе на Івано-Франківщині.

У романі «Пані Валевська. Фатальна жінка Наполеона» йдеться про коротке, однак сповнене пригод і переживань, життя графині Марисі Валевської, яку називали польською дружиною Наполеона. Надзвичайної вроди дівчина завжди приваблювала погляди чоловіків. Вісімнадцятирічною, завагітнівши від таємничого юнака, під тиском матері й брата вийшла заміж за старшого на п'ятдесят років графа. Шлюб був невдалий. А далі — несподіване зближення з французьким імператором, увінчаним славою володарем тогочасної Європи, жваве листування і бурхливий роман... Поляки поклали на Марію Валевську великі надії в розбудові своєї держави. Чи справді це було палке й резонансне, на задрість тогочасній аристократії, кохання двох видатних людей? Чи міг бути в цієї казки щасливий кінець?..

У видавництві «Фоліо» вийшли друком твори Василя Добрянського «Вибір капітана Котляревського» та «Убий мене, коли я упаду (Нотатки про палаючу Європу)».

ISBN 978-617-551-657-7

9 786175 516577

Купити книги
на сайті
видавництва
folio.com.ua